

ВСЕСВІТ

80

№ 7

ціна 15 коп.

ВРНГ — УСРР

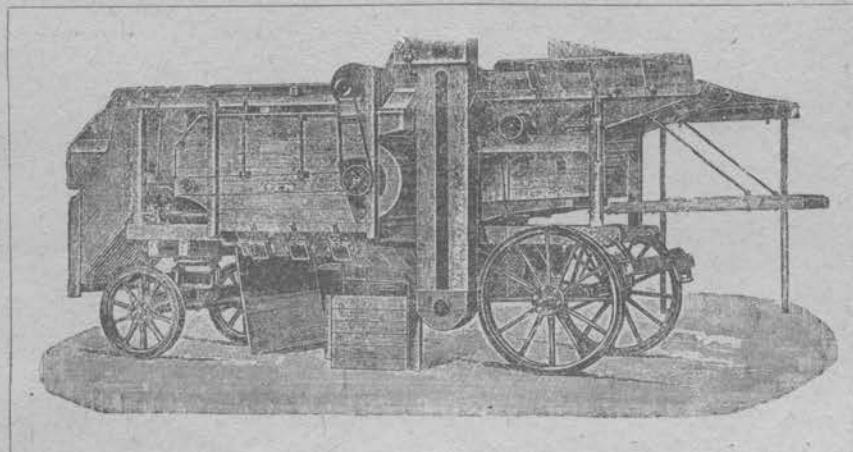
„УКРТРЕСТСІЛЬМАШ“

ТРЕСТОВАНІ ЗАВОДИ СІЛЬСЬКО-ГОСП. МАШИНОБУДІВНИЦТВА

на УКРАЇНІ

ПРАВЛІННЯ: м. Харків, — вул. Свердлова, № 1

Наши заводи виробом і конструкціям хліборобських машин та знарядь, як-от:

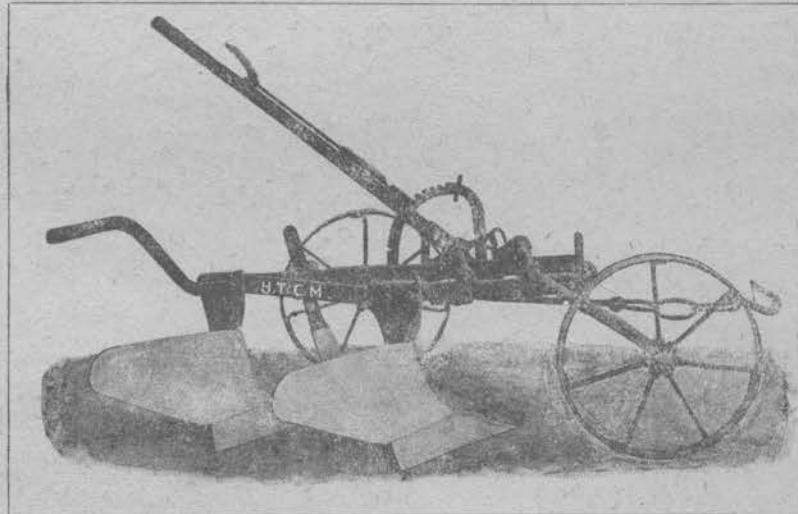

Борін, Плугів, Букерів,
Культиваторів, Сіялок,
Жниварок-Лобогрійок,
Жниварок-Самоскидок,
Кінних і тракторних мо-
лотарок, Сортовок, Вія-
лок, Просорушок, Січка-
ренъ, Нафтових двигунів,
Млинарських поставів,
Маслярського устат-
кування і тракторів
:: „ЗАПОРІЖЕЦЬ“ ::

:: :: :: С В О С Ю :: :: ::

ВЕЛИЧИНОЮ і ОРГАНІЗАЦІЄЮ

а також багатством устат-
кування ЦЕХІВ, з найкра-
щими, в економії часу,
варстатаами — заводи
УКРТРЕСТСІЛЬМАША
разом з найбагатше-устатко-
ваним спеціальним заводом
ТОМЛЕНГО ЧАВУНА, —
є ЗРАЗКОВІ ПІДПРИЄМСТВА
СУЧASNOGO VЕLIKOGO
:: ВИРОБНИЦТВА ::

ВІДДІЛ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИЙ:

Заводи УКРТРЕСТСІЛЬМАШУ завдяки великим видаткам на устаткування — пристосовані
до МАСОВОГО ВИРОБУ ГРУНТООБРОБНИХ, СІЯЛЬНИХ, УБОРОЧНИХ, МОЛОТАРСЬКИХ
і КОРМООБРОБНИХ машин

Нині заводи Укртрестсільмашу виробляють на потребу сільського господарства Союзу:

ЩО-ТИЖНЯ ріжні сільсько-господарські машини й знаряддя загальною вартістю
ПОНД 1 МІЛІОН ПЕРЕДВОІННИХ прейскурантних карбованців;

ЩО-ДНЯ заводи УКРТРЕСТСІЛЬМАШУ одсилають до ріжних місць СРСР

300 — ТРИСТА ВАГОНІВ — 300

ріжних сільсько-господарських машин і частин до них

РІК ВИДАННЯ III.

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

№ 7
13-го лютого
1927 року

ВСЕСВІТ

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Олесь Донченко

С Н І Г И

І місяць, і гони,
Сніги і сніги...
Розсипався дзвоник
В снігу навколо.
Захекані коні,
І зорі — в танок,
Години і гони,
Сніги і дзвінок...

"І як це до нас ви добились,
Які ж то замети, сніги,
Які ж то яри навколо!..
І як це до нас ви добились?..

В степу, як вовки ми,
Як лиси в норі,
Скажіть - бо, шляхами якими
До нас завітали в яри?
Проте і в ярах не пустеля,
І в нас тут росте комсомол!
Комса світлоока, весела,
А скільки ворожих розмов!
Було з багачами мороки,
І в нас тут буяли бої.
(О, світлоокі, світлоокі,
Зоряні мої!)

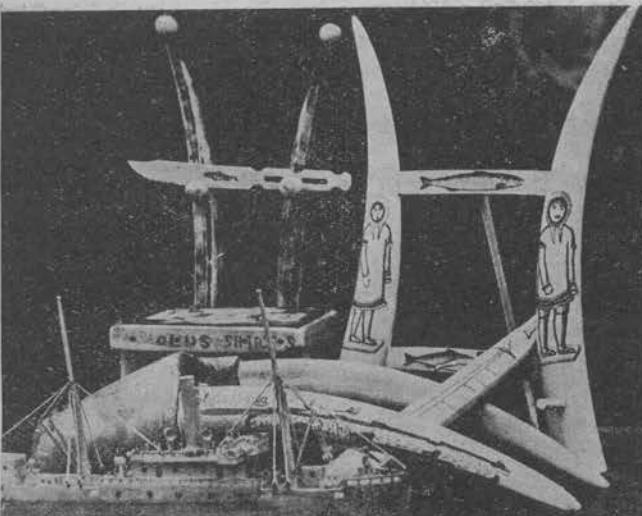
Проте в нас ні бурі, ні зливи,
Проте — у степу, що в норі...
І як завітали в степи ви,
У наші глибокі яри? *

І знову, і знову ці гони
Навколо, навколо,
І росколотий дзвоник
Десь упав у сніги.
Ніби огник мій дзвоник,
Ніби огник, згаса...
О, сніги гони,
І комса, комса...

Фото-етюд Кравцова

ХАТА БУДЕ НОВА, НА ПОМОСТІ

Далекий Схід. З життя чукчів. Кустарні вироби з моржових кісток

Далекий Схід. Гольди й тунгуси—члени 1-го тубільного З'їзду

Оповідання

ГЕРОЙ

Петра Ванченка

CУДОВІЙ виконавець четвертого поділу, колись поміщик секретаря з'їзду мирових суддів,—Лука Маклиця сидів на трох місцях кінотеатру „Мод-інтер“ і скиливши голову на груди, солодко спав. З рота у нього вилітали струмки повітря, напоєного духом алкоголю, ніс свистів тоненько й жалібно, як уїдливий комар на кобилячих похоронах, а миршаві вуси грізно настобурчалися над ротом і від кожного подиху ворушились мов живі.

Йому снівся сон.

— Сидить він у себе за столом і перевіряє виконавчилисти. Камера повна відвідувачів, накурено міцним тютюном, важко дихати. Але ось відчиняються двері, вдирається свіже повітря і слідом входить голова окружу. Він мовчки наближається до столу, задирає ногу в жовтому ботинкові і сідає в круглій каламар, що раптом розсунув свої вінця аж на край столу. Синій атрамент близнюк у Маклицине лиці. Він встав ображений і хотів іти з камери, коли голова окружу хитро підморгнув йому і сказав:

— Тов. Лука, ви гарний робітник, а хворієте на геморой, Понісите мене трохи на цім столі, і все пройде...

Маклиця охоче погодився. Він поліз під стіл, підвівся, але в цей момент двоє здорових бендюжників, що правили гроши з „Мажотресту“, вховили його за ногу і потягли назад. Він захитався. Стіл посунувся з його плечей і голова окружу, разом з каламарем, полетів на голови переліканів відвідувачів. Маклиця сіпнувся вперед, щоб пійти стола, але його знову потягли за ногу. Він упав, боляче ударився носом об підлогу... і проکинувся.

В залі було темно. На екрані, швидко перебігаючи, засвічувалися й гасли розсливчасті літери. Він потер рукою перенісся, що набив сонній об бильця крісла, підвівся й сказав:

— Громадяне! Я чесний безпартійний... і коли вже спати захотів, то треба йти до дому... Але для чого погасили світло, я не найду дверей...

Йому ніхто не відповідав.

Тоді він узяв парасоль ї теку в руки, підвівся—почув, що на ногах у нього немає калош.

Здивувався й розгублено звернувся до глядачів:

— Нема калош...

Хтось з темені густим басом засміявся:

— На дворі сухо.

Маклиця прийняв це за співчуття повернув голову й зіткнувся.

— Ну-да... Але ж у мене жінка вдома...

Знову сів, помацав руками свої ботинки,—калош не було. Тоді він нахилився, почав шарити на підлозі, і йому занудило. Сусіди по лаві зараза заследили від нього, а він з сумом подумав про ту хвилину, коли це жінка довідався про його нещастя. Груди наповнилися злою. Безперечно калоші зняли, коли він спав... І де? В культурному місті, коли людина трохи задрімала.

Він підвівся і, переповнений чуттям гідності, ухвалив зараз же скласти акта про крадіжку в громадському місті.

Волік за собою парасоль і обурювався:

— Свинство. З хати крадуть, з кишені крадуть, з ніг витягають... Не Республіка, а ціловите злочинство...

За допомогою глядачів Маклиця вибрався в прохід і зупинився.

В залі посвітлішало. На екран упало пасмо світу і Маклиця побачив автобус, що котив просто на нього. Він став у бік і подумав,—як легко зараз повернутися до дому покаліченим. Не поглянь він вчасно, і його б збили з ніг. Шофер звичайно п'яній і сигнал не дав би.

Знову обурившись, прикусив вуса, але не витримав.

— Громадяне! зверніть увагу... людей тут давлять... А квиток коштує 40 коп. треті місця... Значить я й питаю—за що ж беруть гроши...

Він загрожуючи підняв парасолю і чекав відповіді. До нього підішов службовець театру, взяв за стан і вивів у фойє,—відповіді Маклиця не почув. Тоді він рішуче пішов до контори складати акта.

В конторі протер вуса і сказав:

— Товариш! Зараз режим економії, а у вас колосальні безпорядки. Калоші з ніг стягають, автобуси їздять без сирен... Я повинен... дозволить мені паперу, акта скласти.

Завідатель театру підніс голову, здивовано подивився на Маклицю і знизав плечими.

Тоді судовий виконавець поглянув на свою теку і пояснив:

— Шматок паперу... чистого.

Йому вічливо й переконуючи відповіли:

— Скласти акта не можна, бо не має паперу.

Лагідний тон заспокоїв Маклицю, він членою вклонився і, похитуючись, як новороджене теля, вийшов з кіно-театру.

Був липень. М'яке повітря лизнуло його в лиці і остаточно заспокоїло. Він поглянув на зорянє небо і згадав усю історію з калошами.

Сьогодні ранком, коли він збірався йти на роботу—хмарилось. Жінка виглянула в вікно й наказала:

— Бери парасоль і вузуй калоші, бо буде дощ, а в тебе нові черевики.

Він ніколи і ні в чому не міг її переконати, тому не спречався і взувся.

Цілий день була спека. Виходячи по справах із камери, він клав калоші в теку і проклинав попа, що повінчав його з такою жінкою. Але коли після роботи зустрівся з старим приятелем і випили пляшку тіркої, то порішив одягти їх на ноги, щоб не загубити і тим не накликати на себе нового лиха. В кіно Маклиця попав знову ж через свою жінку. Боявся п'яній повернутися до дому і, щоб відтягти час неприємної зустрічі, пішов дивитися картину та й задрімав...

Судовий виконавець потяг повітря в груди і прошепотів:

— А тепер хоть ночі у бур'яні...

Він дивився на зорянє небо і думав про пільги й привілеї всіх нежонатих.

На вулиці було світло й людно. Пасма електрики з кіна висвічували асфальт і замагалися з промінням місяця. Вечірній натовп просовувавсь вервечкою і зникав у тіні, за рогом вулиці. Гомін, здавалося, виходив не з натовпу, а висів над головами в повітрі.

Десь близько газетяр Абраша феноменально сильним голосом вигукав щось про тов. Зінов'єва.

Маклиця прислухався. Він непомітно для себе перевів свій погляд з неба на натовп— і забув про калоші. Привітні й зарадкові жіночі лиця тягли його за собою, і він з чоловічою гідністю виправляв колесом запалі груди. Газетяр звернув на себе його увагу.

Маклиця підійшов до Абраша і трагічно запитав:

— Правда?

Абраша від несподіванки зірвався на самій високій ноті і круто понервувся до Маклици:

— Сьогоднішня... і сім копійок з вас за „Огоньок“.

— Не... я пытаю про Зінов'єва.

Абраша образився:

— Купіть і перевірите.

Судовий виконавець важко зіткнув і пригнічено похитав головою.

— Значить правда... Був один хороший чоловік, та й того за хвіст... А знаєш ти, газетяр, чого він хотів?..

Маклиця озирнувся навколо, вдарив себе в груди і нахнено прешепотів:

— Французької республіки! Щоб усім, значить, добре. От наприклад я— судовий виконавець, чи коваль?.. Вико-о-о-навець... Мені потрібна воля слова і хоч якась кокарда на кашкет, бо ти можеш подумати, що я коваль... А тепер ніхто Зінов'єва не слухає... і не буде в тебе, Абраша, хорошої газети. А ти думаєш до нас приїхала німецька делегація... Не браток, підробка, да... подільські, ваші...»

Але єврей Абраші не схотів вести цієї розмови і зник у натовпі.

Маклиця витер лоба, хитнувся на всі боки і процідив у слід:

— Тоже сволоч...

Постоявши хвилину, насунув кашкета на лоба і пішов шукати слухача.

На розі Жовтневої зустрів голову місцевому Окружду. Той вийшов з кооперативної крамниці навантажений пакунками. Маклиця вважав його за чужого і через те не міг широ поділитися з ним думками, але все ж зупинив і сказав:

— Радуйтесь... Зінов'єва виключили!..

Голова місцевому підозріло потяг носом повітря і засміявся. Судовий виконавець обурився:

— Рано смійтись, не Зінов'єв, так я... Досить ваших потрясків! Защо мене на загальні збори ганяєте п'ять разів на місяць? Чому мої жінці не можна богу молитись? Куди діваете 3%, що берете з мобії платні? Га? Сир голландський купуєте в кооперативах...

Але голова місцевому не схотів слухати, сказав:

— Лука, іди спати, бо завтра спізнишся на роботу.

І пішов.

Маклиця був задоволений і злорадничав. Він ясно зрозумів, що голова місцевому злякався його і втік.

— А не скажи їм, не вилай і далі так буде.

Тут він відчув, що треба втрутитись у державні справи і зробити реформи.

Далекий. Схід. Діти чукчів на березі моря чекають прибуття пароплаву

В грудях у нього заворушилася сила— ті він не відчував до цього часу.

Поглянув на натовп і гордо подумав: ще череда, він— Маклиця вище цієї череди на сто голів. Не дивлячись на те, що до цього часу він боявся своєї жінки й своєї тіни, крикнув:

— Я, чоловік з царасолею, не боюся нікого й нічого!

Перейшов хитаючись на другий бік майдану і пірнув у темнину...

На другий день прокинувся рано, як і завжди, коли йшов на роботу. У відчинені двері побачив він своїх дітей— дочку й сина, що стояли навколо їжі біля ліжка і молились богові. Жінка біля порога накачувала примус.

Підвів голову. Голова була важка і боліла. В роті пересохло.

Маклиця кашлянув, плюнув і згадав про калоші. Жінка гтувала йому сніданок, і ще нічого не знала про вchorашні події. Він з жахом подумав про те, що зараз доведеться у всьому призвінаватись. Слідом за калошами він згадав свою поведінку в кіно-театрі. У нього полізло до гори волосся. Його вираз „Цілові злочинства“, просвистів у нього в вухах і нагадав жалібний давін. Перелякано заплюшив очі і почув, що холодний піт виступив у нього під колінами та побіг по літках.

Нарешті Маклиця встав. Семилітня дочка підійшла до нього сказати— добриень і поцілуvala його в руку, але батько не звернув на неї ніякої уваги і ненароком наступив й на ногу.

Увійшла жінка. Гостро подивилася на зімните лице чоловікове і почала глузувати з тим, щоб від разу ж перейти на сварку. Але Лука мовчав. Він якраз— згадав свою розмову з газетяром. Вдруге кинуло в піт. Не відповідаючи на жінчині уздиві реплікі— швидко одягся, почистив брудну теку і вийшов з дому. Йому треба було на самоті все згадати і обміркувати.

По дорозі Маклиця знову, до дрібниць, перебрав вchorашні події.— Безумовно загубив себе!..

Він ішов і хникав:

— Дурень... треба було пити? Калош не жалко, а от що я наговорив? Ну який з мене політик? Лаятись почав, усі чули не помилують! Господи, не посироти дітей моїх!.. Що мені бідному робити?

На звороті, біля парку, він зустрів міліціонера. Йому здається, що міліціонер підозріло заглянув у його теку— стало страшно. Зігнувся, прискорив кроки, щоб швидче позбутись цієї зустрічі. Коли раптом промайнула думка: пішов робити трус і заарештовувати. Він враз повернувся і, ховаючись між перехожими пішов назад.

На звороті міліціонер звернув у інший, від Маклициної кватирі, бік і судовий виконавець перехрестився:

— Пронесло. Ще не за мною...

Але згадавши вchorашню зустріч і головою місцевому, він застогнав іші тяжче:

— Не зараз, так пізніше, а прийдуть і за мною... Ех, дурень я, дурень! Бити мене треба. Вісім років мовчав і жилось спокійно. Треба ж було напитись!.. Та й про що я говорив— чи я знаю, що такий Зінов'єв? Господи пронеси цю кару. Краще б мене мати німим була народила, ніж від язика свого маю загинути.

З життя тубільців Камчатки. Камчадал збирає впіману рибу

В камеру Маклиця прийшов, як побита, вимочена дощем собака. Не чув, про що його запитували, нікого не бачив і тільки напружено дивився на двері, чекаючи арешту. Згадував усі випадки політичних злочинств, вичитані з газет, випадки й процеси що відбулися на його очах—і заєдалегоди вибірав для себе статтю з кримінального кодексу. Перекладав і перечитував виконавчі листи, що лежали перед ним, але нічого не розумів. Вся його істота й розум були придавлені нерозумним страхом і відмовлялися розглянути здорові вправдуючі обставини.

Після довгих мук і тупого болю він подумав: винен—повинні сьогодні заарештувати. Коли ж не заарештувать, то збожевол'ю.

Раптом йому стало жаль самого себе і захотілось відправитися і врятуватись. До речі щаслива думка перебігла в голові: придбати, на всякий випадок, свідків його прихильності до радянської влади. Він обвів поглядом камеру, раптом стрибнув на стіл і, підробляючись під мітинговий тон, звернувся до здивованих відвідувачів:

— Громадяне... до чого тут французька Республіка? У нас в своїх... і хай Французи підуть уміться зі своєю липовою! Тільки у нас свобода слова і ніяких кокард нам не треба. А про тов. Зінов'єва...

Він замахнувся по адресі Зінов'єва, аде подумав, що знову почне лаятися і замоки. Хміль вчорашній ще ворушився десь у шлункові й йому занудило. Безсило посунувся зі столу і заплакав.

Минуло з п'яти годин. Маклиця підівів голову—в камері нікого не було. Відвідувачі поважаючи лихо судового виконавця, тихо, по одному розійшлися.

Маклиця зібрал папери, замкнув камеру і вийшов на вулицю. Йому хотілося переконати всіх і вчинками і словом, що він цілком радянська людина, і те, що було вчора, то—хора фантазія п'яної людини.

Він намацав у кишенні 30 копійок, що залишились від учорашнього обіду з приятелями і завернув до місцевому.

Тут заявив:

— Вносіо на англійських шахтарів. Першого ще занесу.. Стою давно на радянській платформі і допоможу всякому, хто бореться за владу советов.

Голова похвалив:

— Молодчина Лука!

Потім записав і додав:

— А вчора той... ти, брат, мокрій ходив по вулиці.

Маклиця зробив святе лице і розвів руками:

— Нічого не пам'ятаю, хоть убийте...

Товариський тон голови місцевому заспокоїв його трохи. Значить не звернув уваги. Але раптом йому здалося, що голова знову нахмурився, як і вчора, і підозріло занотував щоєв у кишенькову книжку. Стало жарко. Маклиця ніякovo помнив кашкета, вийшов на сходи і прошепотів:

— Нішо вже не поможет. Загинув на віки!...

Але йдучи з роботи придумав ще один засіб, щоб урятувати себе від мук і майбутнього ліха. Зайшов у книжкову крамницю і купив портрета Сталіна. Він повісить його у себе над ліжком, і коли прийдуть його заарештовувати, то самі переконаються, що Маклиця, в тверезому вигляді, безумовно, позапартійний комуніст.

Навіть повеселішав.

Дома його зустріла жінка і відразу почала пилити. Вона з насолодою чекала цього моменту, бо з ранку не встигла виговоритись. Але Лука мовчав і тепер. Він пройшов до свого столу, витяг з шухляди дрібненькі цвяшки і попрямував до ліжка.

Жінка ще більше розлютувалася від тої мовчанки, а він зітхнув миролюбиво, розгорнув портрета і... затрусиався в крамниці, помилково, замісць Сталіна загорнули Зінов'єва.

Це була та остання краплина, що про неї так часто чув у житті Маклиця і до цього часу не розумів.

Кинув портрета на підлогу і впав на ліжко.

Жінка покликала обідати, але він маєнув рукою та тільки застогнав.

За одну хвилину судовий виконавець постарів, осунувся і мав вигляд хороброї людини.

Опустив вій, замислився.

Жінка вдруге покликала до столу.

Маклиця підівівся, хотів встати, і раптом помітив у кутку кімнати велику калошу.

На її вінцях силів Зінов'єв і сварився на нього парасолею.

Знову впав на подушку, закривсь руками і крикнув.

Але Зінов'єв уже зник і натомісъ, з того ж кутка котив прямо на Маклицю великий автобус..

У судового виконавця почалася гарячка.

ДО 8-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ МІЛІЦІЇ

Парад міліції на майдані
Теведева в Харкові.

Ліворуч — нач. роб.-се-
лянської міліції України
тов. Якимович.

Тов. Шліхтер

ЗМІНИ В СКЛАДІ УРЯДУ УСРР

Велика президія ВУЦВК'у на своєму черговому засіданні затвердила такі зміни в складі уряду:

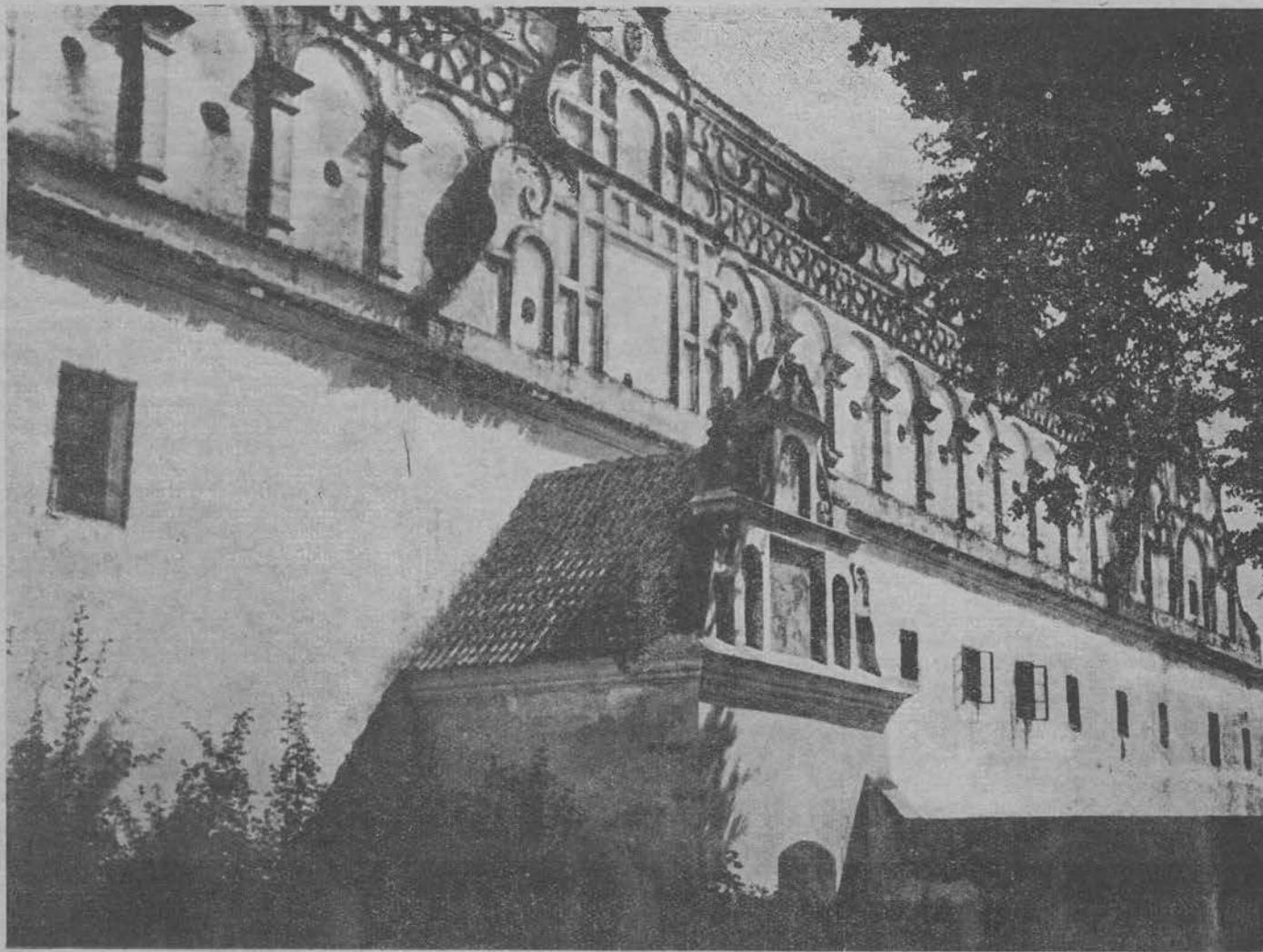
На голову ВРНГ призначено тов. Сухомлину, звільнивши його, згідно з його проханням, від обов'язків наркома праці.

Затверджено тов. Шліхтера за наркома земельних справ УСРР, залишивши його тимчасово виконувати обов'язки уповноваженого Наркомзаксправ СРСР при Раднаркомі УСРР.

Тов. Сухомлин

БЕРНАРДИНСЬКИЙ МАНАСТИР У ЗАСЛАВІ НА ВОЛИНЮ

У м. Заславі Шепетівської округи є монастир Бернардинів (католицьких ченців), збудований Іваном IV, князем Заславським, року 1603. Монастир і всі пристрой—цікава історично-архітектурна пам'ятка, особливо західний фасад костелу, головного корпусу; фотографія з нього тут подається. Тепер Шепетівський Окрівіконком гадає перетворити його в... БУПР

Статуетка з дерева

доби, нездатна на самостійний розвиток і грунтовно відмінна від культурних здобутків „історичних націй“ взагалі та сучасних європейців зокрема. Через це упередження і досі існує, це пояснюється обмеженістю культурного обрію європейської буржуазії: мовляв, коли негри ходять напівголі (а бува і зовсім голі), не вірюють у єдиного бога, не знаються з сучасними формами буржуазної родини, державою, грошовим господарством то-що, то значить вони—„варвари“, їхня мізерна „культура“ не-гідна жодного порівнання з „історичними культурами освічених народів“. А як що це так, то тут природно виникають практичні висновки: з людьми „первісної культури“, що навіть не дійшли ще логічного думання (як що покинути їх на приволянні, то ніколи й не дійуть), нема чого панькаться. Коли вони не розуміють власної користі та противляться європейським „культурникам“, то можна і навіть годиться, спонукувати їх силоміць сприймати славнозвісні „дари цивілізації“. Як що в наслідок цього „сприймання“ від тубільної людності нічого не залишиться (частину винищать, а частина сама вимре з голоду, алкоголю та завезених європейських хвороб), то й це не біда: вони, мовляв, однаково стояли на такім низькім рівні розвитку, що їх загибель буде непомітна. Нема чого й казати, що така думка велично вигідна для колоніальної політики західно-європейського імперіалізму. Не дурно ж вона повсякчас виявляється в сучасній авантурно-колоніальній белетристиці, в „екзотичних“ кінофільмах, то-що.

Проте, сучасна наука починає доходити зовсім інших висновків про культурний рівень африканських негрів. Надто багато зробила в цім німецька етнографія, бо німці ж від 1914-го року поїхали колонії, і тепер практично не зацікавлені тим, щоб ставити африканських тубільців за кровожерних дикунів, своїм розвитком недалеких від мавпи-пралюдіни. З цього виникає раптова зміна в оцінці негритянської культури і зовсім нові методи й способи її вивчення. Кінець-кінець виникають все нові й нові несподіванки: культурні властивості, що здавалися раніше забутками найгрубішого варварства—насправді це залишки стародавніх культур, історично звязаних з давнім

НОВОВІДКРИТА „АТЛАНТИЧНА“ КУЛЬТУРА В АФРІЦІ

Стаття В. Н. Державіва

Африканських негрів довгий час звичайно вважали за цілком первісних дикунів з головним промислом — підсмажувати й жертви одноземців та сусід, а також і побожних християнських місіонерів, що приносили з собою і дарували їм коштовні „скарби цивілізації“. Була думка, що коли негри й мають деякі початки культури, то це тільки „первісна“ або „передісторична“ культура, що походить ледве чи не від кам'яної

Егіптом, Індією і т. д. Відкриваються давні джерела інтенсивного культурного життя в нетрах Сахари, Судану, в Центральній Афріці. Надто ж корисні наслідки дало дослідження гвінейського узбережжя (Ашанті, Дагомея, гирло Нігера, Камерун), де німецькі етнографи зі славетним африканістом Лео Фробеніусом на чолі відкрили існування прадавньої своїм походженням

культури, названої ними „атлантичною“. Це зразок новішого культурного рівня, що його взагалі тільки можна досягти без писемності. В цьому можна її поставити поряд (як і в чім іншім) перуанської культури давніх Інків, зруйнованої еспанськими „конкістадорами“. Так само як і остання, „атлантична“ культура має виразно позначеній теократичний характер (сполука світської і духовної влади в руках численних жерців), відмінно проти інших негритянських культур має складний пантеон богів і велику мітологію, стоїть уже на ступні міського життя (у великих містах округи Йоруба майже 200.000 мешканців) і досягає високої досконалості в мистецтві фігурної та портретної скульптури. На думку деяких вченіх, атлантична культура має звязки з давніми етрусками, що панували в Італії перед Римом. І справді в аналогічні риси в релігійних уявленнях і обходах. Найхарактерніша споміж них—і ніде більш в Афріці не трапляється—це гадання по тельбуах людських жертв. У всікі разі географічне становище цієї культури, її майже виключно надбережне розміщення примушуєгадати, що вона була занесена до Африки морем з західного водозбору Середземного моря (не пізніше 8-го віку до нашої доби) звідси північно-афріканського берега Атлантичного океану. Звідсі походить і назва її—„атлантична“. Цим морським шляхом давні картагенці та фінікійці вивозили з гирла Нігера чорношкірих невільників і золотий пісок. У біблії згадується „країна Уфаз“, що славиться достатком золота. Це в місті Іфе, релігійний і політичний осередок атлантичної культури, де Фробеніус як раз перед війною зробив роскопки. Знайдено в цих роскопках уламки статуй з терракоти, гідні порівнання з шедеврами античної і сучасної портретної скульптури виразністю і доконаністю стилю (напр. голова морського бога Олукона з характерним головним убором).

Ці статуї походять з прадавньої давнини. Сучасна гвінейська скульптура втратила портретний характер, зробилася надміру стилізованою, зберігши, однак, виразність і живість в людськім образі. В формуванні людської постаті це стилізація переходить часами в навмисну витворність і неприродність.

Як ставляться європейці до Африки, надзвичайно характеризує те, що власне ці продукти утрированої стилізації слави-

Фігури з дерева

Посуд з дерева

Винахідці Мортон-Джонсон біля свого апарату

МОМЕНТАЛЬНА ФОНОГРАФІЯ

В фонетичному інституті Сорбонни демонстровано винахід подріжня Мортон-Джонсон, що загрожує зробити цілий переворот у техніці записування звуків.

До цього часу звуки записувано або на валки фонографа, або на пластилін грамофона. З огляду на крихкість матеріалу цей спосіб ніяк не міг набрати поширення, себто—для потреб біжучого життя. Грамофонні фабрики робили добре гешефти, але грамофон служив на 99% тільки інтересам розваги.

За останній час, в шуканнях голосномовного фільму вироблено й технічно удосконалено фотографію звука. Гарні прикмети цього способу—чиста передача голоса і можливість множити копії фотографічним шляхом. Цьому способові належить величезне майбутнє, але він складний і його може використовувати тільки спеціально поставлена лабораторія чи фабрика.

Мортон-Джонсони дали значно простішу конструкцію. Як видно зі схеми, їхній апарат складається з дуже небагатьох частин.

Целулойдний фільм—можна брати для того спрощений кінофільм—проходить через валок, що мусить рівномірно вертітися, під голкою, звязаною з діафрагмою рупора. Перед голкою вміщено щіточку; вона змочує фільм розчином, що м'ягчить целулойд. Від звуків діафрагма вібрзує і голка, понад те ще й спеціальною гріта, чертиє на м'ягкому целулойді звукову канавку. За голкою вміщено ще одну щіточку, тем з якимсь розчином, що зм'якшує гостроту запису і робить записаний звук дуже чистим і натуральним. Розчини так хутко випаровують, що фільм зразу ж можна намотувати на бобіну і після запису негайніо ж демонструвати. Таким чином ми маємо моментальну фонографію.

Як бачимо, спосіб Мортон-Джонсонів, в протилежність фотографуванню звука, поки що не дає копії. Зате, коли потрібна негайність від продукції, він безперечно переважає. Напр., не виключено можливість, що апарат Мортон-Джонсонів замінить стенографістку.

Коли б же пощастило виробити спосіб множити копії—хоча б, скажім, так, щоб спочатку фотографувати звук, а потім безліч раз “слухати” цей запис апаратом Мортон-Джонсонів—то пришов би кінець сучасному грамофонові, що дає дуже куций запис. Фільм же може бути всякої довжини.

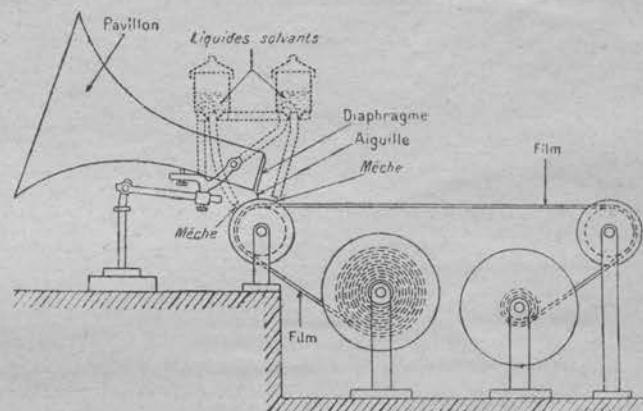

Схема фонографа Мортон-Джонсонів

лися в Європі як зразки “дитяче-найвного” і „примітивного“ мистецтва, і цією особливістю своєю вчинили де який вплив на футуристичну скульптуру. Навпаки, у формуванні тварин і в декоративній пластиці (дерев'яна посудина в вигляді риби з людською головою) атлантичне мистецтво стойть і донині на величезі високім рівні мистецького смаку й уміlosti.

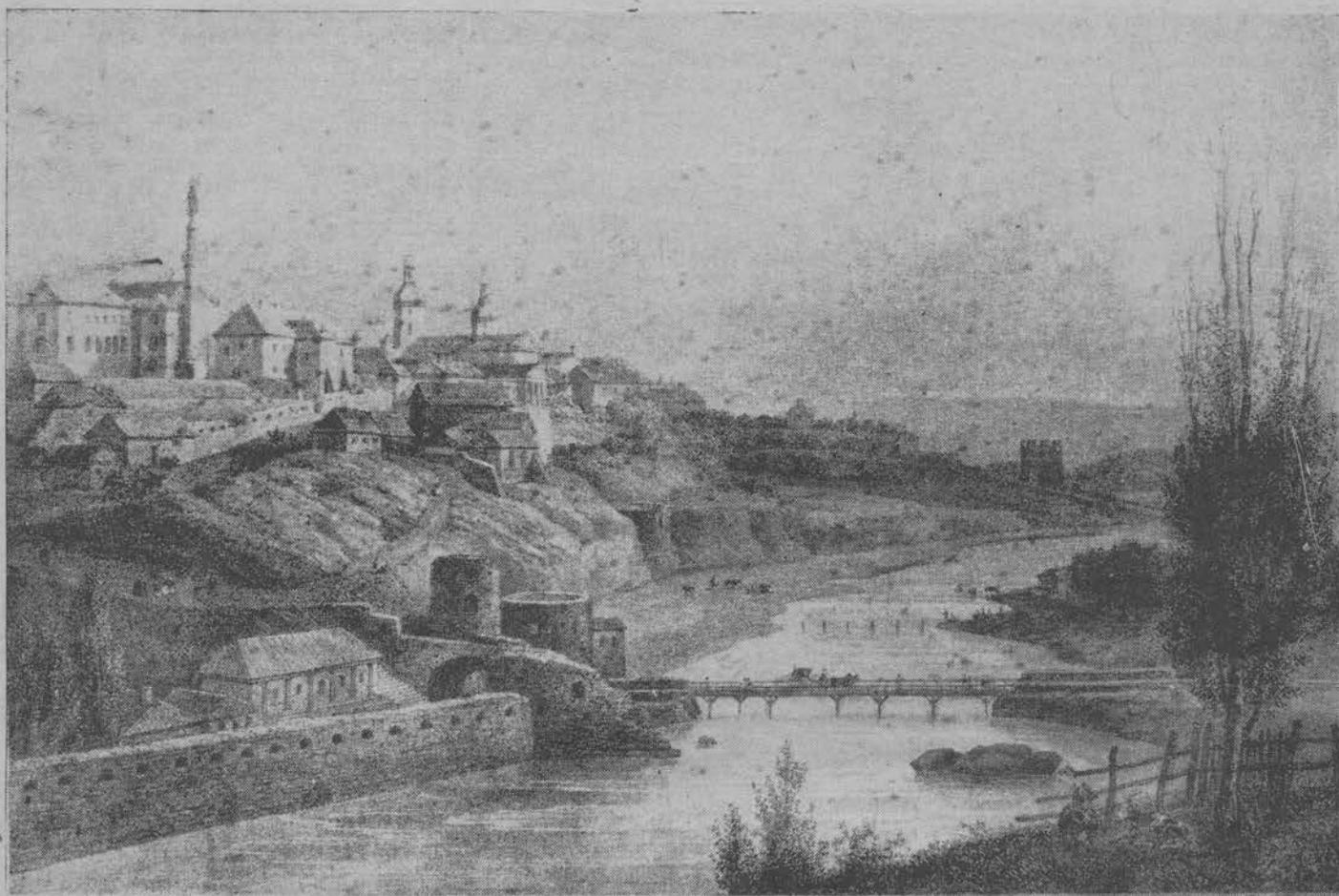
Звичайно, загальний стиль цього мистецтва здебільшого чужий нашому художньому сприйманню. Але це не дає нам права ставитися до нього погордливо, як до „дикунського“ і забувати, що тут самостійно виросло визначне і своєрідне мистецтво. А як що за останні віки свого існування воно спинилося в своїм дальшім розвиткові, то винний цьому насамперед „культурний вплив“ європейських „цивілізаторів“, цеб-то здебільшого руйнування та винищування стародавніх культурних осередків. В Африці європейська культура повинна ширитися поруч з самостійного розвитку здорових елементів тубільної культури. Західно-європейській буржуазії це завдання, відно, не під силу і навіть не на користь її. Отже, тим більше повинен буде про це подбати її майбутній спадкоємець—міжнародний пролетаріят.

Голова морського бога Олокуна

Голова ватажка з міди

Кам'янець у 40 роках минулого віку. Гравюра худ. М. Кулеша

КАМ'ЯНЕЦЬ НА ПОДІЛЛІ

Нарис Степана Бразуля

На крайньому Сході України на високій скелі—острові, оточеному навколо річкою, стоїть надзвичайно цікаве місто.

Природа надала цим місцям надзвичайних форм, людина використала, пристосувала ці форми до своїх людських потреб і виросла на голій скелі, серед густих лісів та неосяжних, безмежних степів фортеця—Старий Кам'янець на Поділлі.

Кам'янець вражає вас всім своїм зовнішнім виглядом, своїми вузькими вулицями, будівлями, архітектурою та старовиною.

Старовина всюди; старовина на кожному кроці. Старі мури Кам'янця, його вежі, фортеці та всі пам'ятки старовини—є величезним історично-культурним музеєм.

Старі похмури вежі та мури неприступної фортеці оповідають за минуле, рясно полите кров'ю та слозами десятків поколінь. Всі ці багаті ріжноманітні залишки старовини яскраво свідчать про цілі сторіччя тривожного життя прикордонного міста. Тут навколо цих мурів стрівалися віч на віч європейська і азіатська культури, мусульманство і християнство, Україна і Польща.

Легендарне заснування Кам'янця, звичайно, губиться в туманній ділеччині віків. На мапі, складений іще Птоломеєм, згадується місто Петридава (Petra—камінь). В усякому разі, в другому сторіччі нашої ери Кам'янець був одним із стародавніх міст Дакії.

Фактично заснували Кам'янець у другій половині XIV століття брати Коріотовичі. З часів жахливих татарських погромів, що зм'яли на своєму шляхові всі культурні здобутки того-

часної людності, турецькі орди, що мали в своєму розпорядженні вільний мід з Волошини, Молдавії та ін., а далі боротьба України й Литви з Польщею зробили Кам'янець надзвичайно важливою прикордонною фортецею. На кілька століть Кам'янець робиться осередком, звідки організовується всі походи на татар та турок.

Польсько-литовська унія віддаває року 1463 Кам'янець Польщі.

Про неприступність Кам'янецької фортеці поляки створили низку легенд.

Легенда оповідає, що року 1621, коли турецький султан підступив до Кам'янця, бажаючи забрати його, спитав—хто будував цю фортецю?

— Бог дивною природою—відповіли йому.

— То нехай бог і бере її,—сказав султан і відступив від Кам'янця.

Та ця „легенда“ пішла димом через 50 років. Гетьман Петро Дорошенко визволивши Україну з польської неволі пішов у підданство до Туреччини.

12 серпня 1672 року турки вдерлися на Поділля, а через чотири дні фортецю, що її „захищав сам бог“ було взято військом Магомета IV.

В'їзд султана Магомета IV до Кам'янця був тріумфом переможця.

Султан верхи в зеленому, пишному одягу в супроводі поважних урядовців і пашів прямував до катедрального костьолу, вже переробленого на мечеть. Султан вступив до нового

мечету з прапором у руці.
На тому прапорі було виши-
то дату захоплення Кам'янця.

Замісць церковного дзво-
ну задунав заклик муедзіна.
Тоді ж на майдані було схоп-
лено восьмирічного хлопчика
Петра Ястрежемського, при-
веденого до мечету і в при-
сутності султана обрізано.
Тим і закінчилось турецьке
свято—перероблення костьо-
ла на мечет. Разом з тим з
усіх християнських храмів
було знято хрести, взято 800
хлопчиків до яничарського
війська, а 300 найкращих жі-
нок до гаремів.

В трати Кам'янця по-
тряслася Польщу до основ.

Польський король Ян
Казимир умер з горя, коли
довідався про захоплення
„вартового християнського
миру“. Сучасник, відомий проповід-
ник Младзяновсь-
кий писав: „За-
тряслася і наша
люба Польща,
зрушилися наші
стовпи, бо вели-
кий стовп Кам'я-
нець впав“.

Скільки ве-
ликою була гро-
мадська туга свід-
чать тогочасні
вірші, записані в
одній рукописній
книзі:

„Подолля ревне
зітхав
Україна тяжко
ридає
О тим Кам'янче
городі давнім,
Що бував на весь
світ славним.“

Теперя в тобі зостають турки з татарами
Де твоя слава, Кам'янче старий!“

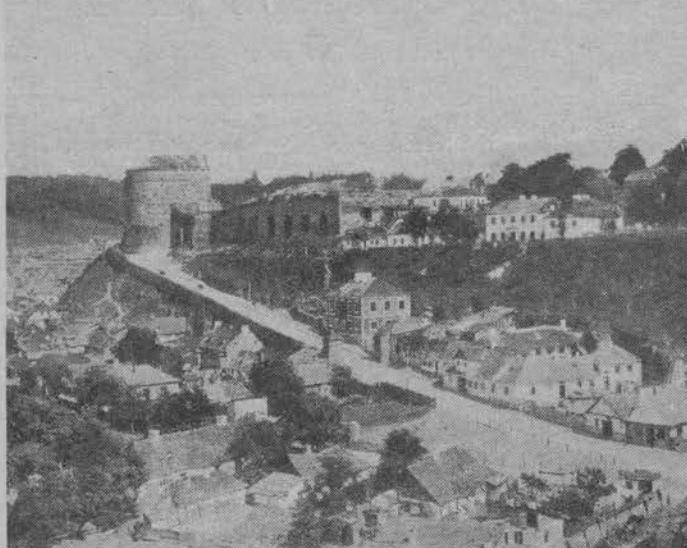
Польща намагалася відібрати Кам'янець, але всі спроби не
мали жодного успіху. Турки міцно засіли в Кам'янці. Зремон-
тували мури, фортецю та інш. І лише через 27 років, 1699 року,
після перемог царя Петра над турками, на підставі Карловиць-
кого миру, Кам'янець було повернуто Польщі.

Пилип Голубинич

С НІГ

Хай пада сніг на голову, на ноги,
Хай пада сніг.
Хай занесе путь й дороги
Сніг.

Летіть, летіть метелики-іскрини
Цвіти, буйя ромашко снігова—
Дарунок цей із голубої скрині
Дав зими.

Колишній головний в'езд до міста. Вежа Степана Баторія

турецька фортеця нині

Під час свого панування
турки залишили дві пам'ятки. Вони збереглися й до
наших часів майже без змін.

Це мінарет—цікава будівля, збудована турками поруч тимчасового мечету—катедрального костьолу, та так званий турецький амвон.

Його зроблено з двох цілих шматків білого мармуру, з чудовою тонкою різьбою.

Він являє собою дивний твір невідомого скульптора.

В Кам'янці все вражає, все дивує, бо це місто сповнене надзвичайного контрасту, мішанини сучасного з минулим, новини з старовиною.

Білі плями будинків вигадливо кинуто поміж скель, де тільки була хоч яка можливість приліпити, притулити хатину.

І суворі вкриті мохом, сиві величні руїни старої фортеці, вежі і мури становлять інше суровішими, ще більше похмурими поруч білих хатин.

Навіть краса і гордоці Кам'янця, його бульвари та сади, що зеленою стрічкою простягаються понад кручами скель, не зменшують цього контрасту.

Тільки на весні ці руїни оживають, пере-

роджуються і робляться прекрасними в грі дивних фарб.
Руїн не пізнати.

Вони змінюють свій похмурний вид.

Пишний весняний килим химерно й рясно вкриває скалічені боки старої фортеці, і вежі, мури та вали...

А потім руїни знову завмирають і терпляче чекають свого весняного щорічного коротенького відродження...

ЗАБУТА МОГИЛА

Спогади про Андрія Заливчого—Вітъка

Де осіпавши задумливим поетом
Сивий морок звис над сонним містом
— Кинуто Революційним Комітетом
Наче іскру в порох терориста.

В. Еллан.

Трівожно спали 40 повстанців—селян з близких до Чернігова сел на заїжджому дворі в центрі міста в ніч перед 13 грудня. 2 квартали від них в маленькому номері „Цареградських номерів“ ішло останнє засідання повстанцюм:

Андрій Заливчий (Отелло), Ів. Ковтунович, Колька—шофер.

Було більше. Один в тюрмі. Двох кинуто на повіти повстанців вербувати—не вернулися. Не обійшлося й без „боязувів“.

Андрій:

— Товариши! Ви знаєте всі за і проти. Час рішати. Який настрій повстанців?

— Виступати, настрій байдарий!
— Або сьогодні, або ніколи!

План простий. Повстанці діляться на дві групи. З одною Андрій бере арсенал, з другою Ковтунович бере авто-загін. На панцерниках Андрій їде до тюрми. Розбивають—100 офіцерів (технічна сила повстанця), заарештованих за спробу повстати 2 тижні перед цим, беруть зборю. У гетьманців паніка. Їх збільшують друга група авто-гаражу та купка середнешкільників, що мають прилучитися до повстанців.

— Але, товариши, пам'ятайте—зробимо все це вночі, ми переможемо. Дотягнемо до дня—нас не переможуть.

— Відступати на панцерниках та грузовиках по гомельському шосе.

Це останні інструкції Заливчого.

* * *

Легко так дісталась перша перемога, Ворога змішав безумно смілив напад. Панцерник здобуто... Ах, не йде підмога. — І серця тривога стисла в чорних лапах.

В. Еллан. „Повстання“.

Повинні були почати в першій годині ночі. Лише о 3-й годині друга група рушила до казарменного вчастку. Там розташовано кілька гетьманських груп, серед однієї звязки. Група легко здалася. 15 чоловік прилучилося, решта розбіглася.

По дорозі назад—цивільна сторожа.

Обійшли. Біля автогаражу — річка там звязок.

Почало розвиднятися. З'язку нема.

Нарешті в 5—6 годин ранку звістка.

— Взяли арсенал.

Рушили до панцерників. Зайшли з двору. Тихо. Варти нема. В першій кімнаті—сплять, в другій меншій—офіцери.

Де-хто скопився враз, інших доводилося будити. Довго блимали очима, нічого не розуміючи. Раптом зрозумівши—похапли во піднімали руки, в комічних позах, з застиглим на обличчі жахом.

Повстанці одбирали зброю. Біля виведених з гаражу панцер-

ників снували солдати—готуються. Надійшов Андрій. Блідий. Суворо:

— Швидче, швидче, бо вже день!

— Товаришу Отелло, напроти варта. Почують, сповістять по телефону... — Ходім!

Вартовий вдивлявся в бік гаражу. Ззаду кроки. Обернувся—

між очей

револьвер.

Так і

скам'янів.

— Ру-

ки в го-

ру!... Не

бійтесь,

вам нічо-

го не буде.

Несмі-

ливо:

— Хто

ви?..

— Ми

революці-

онери!

По до-

розді до

гаражу:

— То-

варишу

Отелло,

там... гру-

па офіце-

рів по ар-

сеналу...

Це не-

далеко,

побігли.

Справді

невеликий

загін офіцерів з попід стін стріляє по лазні (арсенал).

Андрій Заливчий

Місце, де поховано Андрія Заливчого в Чернігові.
Хрестиком відзначено могилу

Андрій:

— Плі...

Звідти:

— Ро... та смірно!

Повстанці стріляли не всі. У де-кого були попсовані рушниці, берегли набої—мало. Офіцери відповідали ще млявіше. Скорі зовсім стихли.

На авто-гаражі. Чорний панцерник „Залізняк“ (здається) готовий. „Гонту“ так і не зрушили.

— Лишити заставу. Інші на дільницях—роззброїти корпус „Особого назначення“. Слухатися з'язку.

Роззброювати на участкові не було кого. Офіцери розбіглися—поодинці прилучилися в центрі до гетьманських сил. Від „корпуса“ лишилося кілька солдат. Четверо прилучилося, один кулеметчик—здинне придбання—в „Гонти“ два кулемети.

З центру міста чути стрілянина—то збільшується, то рідшає.

— Назад, до авто-гаражу!

В перспективі довгої вулиці, що веде до центру, метуться офіцерня. Несміливо наближається. Цьому сприяв положення вулиці (з боку майдану). Вже виглядають за три квартали. Далі бояться—„Гонта“ снує рівні, довгі, кулеметні стрічки... Якісь два офіцери зриваються і посеред вулиці простують до гаражу.

— Не стріляти!

Вже близько...

— Хто?

— Стрілять будемо!..

— Раз... два...

Один упав як колос зрізаний, стогне. Другий ступив крок, присів, упав навколошки й так поліз до рогу. Не доліз...

Частіша стрілянина в центрі. Нерівно кулемет, іноді гарматне гармата—гетьманська.

... З'язку все нема.

Вже зовсім день. З-за фірток несміливо обиватель виглядає. Застрочити кулемет, гуркне гармата—лякливо ховається. Оддалік стоять цілими купками. Хто зна, хто вони? Побачать, що повстанців мало—роскажуть. Повстанець пустить кулю над головами—як горобці—в ростіч.

Ах, чому нема звязку...

— Хто до тюрми?

— Я!

— Куди, рушницю жину!

— Чекай, он хтось біжить.

Сіра шинеля. Чомусь піднімає і надіває картуз. Щось показує. Близче...

— Вбито... Отелло...

* * *

... А над вечір—все укрив туман
Сніг лягав (так легко-мяко танув...)
— На заціплений в руках наган,
На червону чорну рану.

В. Еллан. „Повстання“.

Коли хтось з учасників в роковині повстання надсилає до редакції місцевої газети спогади—авторові не повірили, довго допитувалися, що то за Андрій Залівчий.

— Чи не петлюрівець бува який?

Таки допиталися. Виявилося, що не петлюрівець. Витриманий революціонер, член Центрального Комітету комуністів-боротьбистів, один з головних його емісарів.

Статтю вмістили. Заходилися пам'ятника на могилі ставити,—окрвіконком ухвалив, карб. 200 обіцяв асигнувати.

Але де могила? Ніхто не знати.

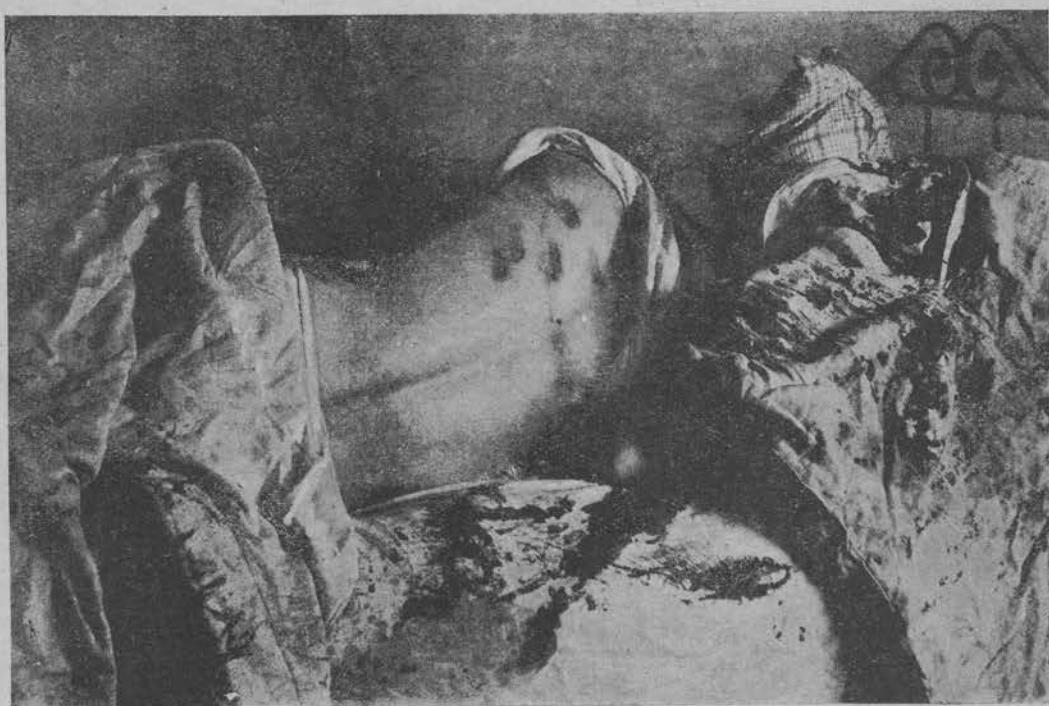
Не знали запевне б і досі. Один товариш, що випадково знат місце поховання, на кілька день до Чернігова приїхав—показав. Перед тим як показати,—сам шукати ходив.

Не дивно. Товстих берез на кладовищі багато, земляна могилка геть розсунулася. Коли ховали, в одного товариша ніж у кишені був. Засипали, а він коло на стовбуру вирізав, пропречу з боку—коли б не це, не знайшли б і ті, що ховали.

Якийсь місцевий відповідальний „художник“ вже два проекта пам'ятника виготовував. На щастя забракували. Шукають когось іншого...

ДО ПОДІЙ В ЗАХІДНІЙ БІЛОРУСІ

Фашистський уряд Пілсудського ударив цілою низкою утисків по білоруській селянсько-робітничій Громаді, що була легальною організацією і боронила інтереси білоруських селян та робітників у межах польської конституції. Не зважаючи на утиски й насильства фашистської Польщі, число членів Громади більшало щодня, щогодини. Громада набула величезної популярності серед трудящого люду Західної Білорусі. Все це наляжало польську буржуазію та її фашистський уряд. Над усе перелякалися польські поміщики Західної Білорусі, бо їм визвольний рух білоруського народу загрожував безпосередньо. Вони зажадали негайній ліквідації Громади. Ця ліквідація була теж подиктована зовнішньою політикою Пілсудського, що кожен крок її визначав підготовлення війни проти СРСР. Фашистські заходи Пілсудського на внутрішньому фронті—це ознака підготовлюваної ним воєнної авантюри.

Делегат з'їзу Білоруської Громади, що побував у руках фашистів

ЧИЖИК... ЧИЖИК...

На птичому майданці

Нарис Юрія Жигеля

Через річку гусечий окрік.. А тут у густо замішанім натовпі шкіряних курток, каракулевих шапок, заєчих шоломів братишок, що раз-ураз чвиркають крізь зуби, іншої базарної шпани та точеньських обивательських рилець на підставках, на тачках—клітки з голубами.

Голуби сизі, голуби московські, єгипетські, турмані. У клітках, у лантухах, у руках. З розпущеними і розщільненими хвостами, скуйовдженими чубками, насуплені, з ледве помітною трівогою в округлих, наївних очицях.

Сьогодні не сезон. Сьогодні нема западанівого азарту,—він приде після, на весні, коли потеплів, запахне землею і шалено полягне на голубник, на дах гнати голубів. Сьогодні продають, кому нема чим годувати птицю; купують обережні, обачні—добрають пари. Сьогодні дівчи-тричи дешевше, а ніж буде в квітні й березні.

Торгують з рук меткі хлопчаки, обшарпані хріпливі людці, з голеними губами герой далеких передмість. Ті, що про них пишуть у газетах—“з помсти у сусіди Петрову скрив 10 пар голубів”.

— Це ж тобі голуб, не сволоч! Від Озерянської церкви до Сортироаки гнав колесом!

Руда голубка з чорною ниточкою на шиї загорнена в зелену хустку, очиці кліпають, голубка круить головою. Не то кокетув, не то боїться.

Брескайль дідуся у старинних окулярах—щетиною заросло довгасте лице, консисторський чиновник, коли не було Заге'у й аліментів, товпиться вперед, держучи при грудях загорнену в ситець клітку. За ним дрібцов присадкуватий, сивенький, у лисичій шубці, в оксамитовій ватяній шапці, опущений лисячим хвостом.

— Я чиж нагледів!

За голуб'ячим майданцем, після тихих мовчазних голубів у клітках промисловців—спеція голубячої справи, дужого оглядного блинуватого парубійки, старенкого скопчика, усатого моргуна-інваліда, після гарячих пиріжків і мішків з канарковим сім'ям, чорним рапсом і сіруватим бісером конопляного сім'я для чижів і щеглів,—пискотнява і галас.

На паркані, на цвяхах клітки з канарками, щіглами, чижами, снігурями клітки долі. Все рухається, борсається, верещить. Купують щіглю за п'ятака, значного кенара продають за 7 карб.

— Амос Петрович з ним завжди своїх птиців парував.

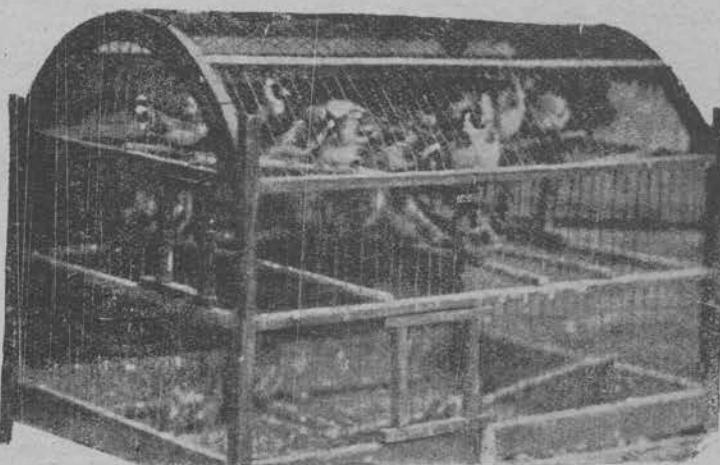
— І Амос Петрович шляпа, і твій кенар шляпа! Наші двохлітні кенари.

— Сорока з горобцем!—Ось твої кенари!

Біля голубів товпиться народ бойовий завзятуший, прихильник голуб'ячого спорту, його ідейні апологети, готові потрощити супротивникові ребра,—біля ж чижів та канарок прихильники іншого розбору. Благоліпні мішанські обличчя дорослих: рожеві щоки, каракулі, жовті черевики, штани з манжетами, нові калоші, янтарні мундштуки й уривчастий задерикуватий гавкотливий смішок.

І тут же біля цих червоних, синіх, білих та інших кліточок і клітеняточок, упереміж з плавшинним гомоном,—гомін хлоп'ячий, дитячий. І тут нема вже ошпарених матюками, з прилизаними на лобі чубами підлітків, шпани завзятошої.

Продавці вже не ті. Як що біля паркану росташував-

лися перекупці—ремісники, то напроти їх біля кліток на снігу—поети, що промишляють птаством. Старі поети благородних пташиних ловів. Вони може все життя своє пролежали на паленинах в кущах, лазили долі-черева, підсвистували, дудукали, самі плали сітки;—це творці і носії переказів ловецьких, нікому не знані, мудрі і наївні Бреми. Сухорілі іконописні дідки з теплими вогниками в очах, з любовною ласкавістю до ними спійманої пташки.

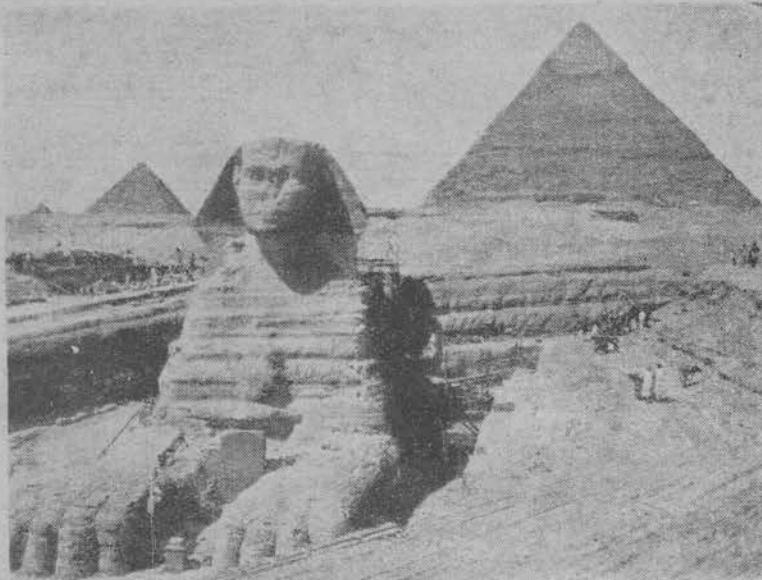
Сновигають хлопчаки, перелічують пера в хвостах, вивчають ними знану таємницю пташиної анатомії. У клітці борсається самотній, мовчазний канінні—міцна коротка шия, кріпкі дзьоб. У мить розлаузує слив'яні й інші косточки і дуже боляче та щіпко хапає за пучки.

Тулиться й здрігається на тонкому ремінці та тарський хорт і чудно якось і ніякovo дивиться на дорослих людей з помутнілими обличчями, що змагаються про кенара та чижу.

... Чижик, чижик, де ти був?

Про смириренських пташок—емблему безбарвного побуту, спустошених або невиявлених душ та підсліпуватих вікон, завішених тюлем.

Сфінкс після росчистки

МАНДРІВКА ДО ЄГІПТУ

Стаття Е. Бурксер

Найбільш розвинена „галузь промисловості“ сучасного Єгипту (чимало хто звє цю галузь навіть єдиною) — це туризм.

Привозячи з собою і залишаючи тут своє золото, тисячі туристів натомісъ вивозять враження, ріжні стародавні речі і штучні сучасні підробки їх: мумії, посуд, скарабеї (імітації священих жуків), вироби з бронзи, міди та алеабастру, килими, тканини.

Протягом 5-и місяців у Каїрі, Ассуані, Луксорі та інших містах — велике оживлення.

Переповнено потяги, отелі, ресторани. На протязі п'ятьох місяців; від кінця осені до початку весни юрми провідників, власники верблодів, ослів, крамарі Хан-Халім (східного базару), антиквари та інший люд, що живе з туристів, чіпляються до них, сновигають скрізь і говорять десятма мовами й говірками.

Хто приїздить, кожне прауге як мога більше дістати розваги.

Треба глянути Каїр, його музеї, мечеті, домовини мамелюків, фортецю, піти в екскурсію до пірамід у Гізі та Сакару, проплисти вгору Нілом на дагабіт, поїхати до Луксору, Ассуану, до фантастичних руїн Карнака і т. д.

Зважаючи на велике значення пам'ятників, як способу приваблювати туристів, а разом з тим і барішів для країни, єгипетський уряд тепер почав уважно доглядати їх од роскрадення, засновувати музеї, упорядковувати найбільш одвідувані місця, широко рекламиувати справу.

На сезон до Каїру приїжджають на гастролі найкращі оперні та драматичні сили. Поза сезоном же крім кіно і дансингів ніяких інших розваг не бував.

Навколо Каїру вироєло чимало селищ, дачних місць і нові міст — Гелюполіс і Гелуан — де туристи можуть на саміснікій межі пустелі з комфортом полікуватися, відпочивати та набиратися сили в чудовім підсонні єгипетської зімі.

Приїзді бувують трьох розборів: мандрівники, що цікаються величністю й оригінальністю стародавнього мистецтва, хворі, що потрібують сухого й теплого клімату (особливо хворі на нирки) і, нарешті, — „сноби“ та взагалі та публіка, що вважає за „шик“ позимувати в Єгипті, хоч йм'ї краща Ніцца та Монте-Карло, де їх вабить рулетка і бакара (єгипетський уряд іще не дозволяє таких „розваг“).

Всі зразки арабського мистецтва пізнішої доби зосереджені в самім тільки Каїрі.

Туристів за сезон перебуває 10 тис. чол. і залишають вони в Єгипті понад 10 міл. франків. Головний контингент туристів англійці й американці.

Дресировщик змій та малп

Столярна робітня, де головним чином працюють кустарі

Біля мечету. Шейх читає корана жінкам, що їм заборонено входити в мечет

Водоноски

СУМКА
ДИПКУР'ЄРА

Нарис О. Б.

Кочегар—О. Довженко—вглядается в темряву

ШАЛЕНІЛИ на рейках колеса. Гнав потяг у ніч. Богнями мерхливими підморгували оази станцій. Око зелене семафора пильно вдивлялось у пітьму назустріч жовтавим, немов кровю сполосканим очам паротягу.

Гнав потяг з Лондону в Дувр.

З Лондону в Дувр їхало двоє радянських дипломатичних кур'єрів з важливою поштою.

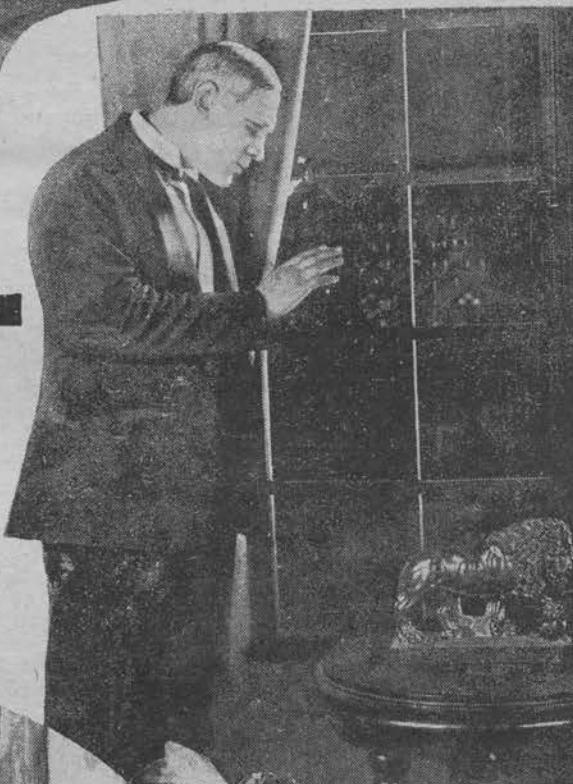
В таверні. Шпигун—Загорський—та відвідувачі

Висіла сумка на цвяху, над ліжком. Слав один, а другий куняв у кутку.

На одному з глухих полустанків троє невідомих увійшло до вагону.

Провідник дав ключа від купе.

Насторожився один з кур'єрів — сполохнуло тиші якесь шарудіння — та не помітив, що ключ з дверей лежав

Шпик у своєму кабінеті

уже долі й голова йому знову впала на груди.

Причинилися помalu двері. Прослизнула в купе чоловіча постать і сковзала у кутку між одяжею.

Дипкур'єр, що знову кинувся зі сну, побачив лише двері причинені. Обережно просунув він голову в щілину, щоб зазирнути в коридор і вгруз йому поміж лопаток ніж.

Глухим був звук від падіння тіла, та все ж розвбуркав його товариша.

Він проте заспані очі і побачив дуло револьвера, що просто дивилося на

нього. Зрозумів усе. Скам'ялло обличчя. Поводі простягав він сумку бандитові й раптом б'є його ногою в живіт.

Покотився бандит.

Дипкур'єр прожогом кинувся геть і на площаці потрапив в обіми бандита, що там вартував.

Скаженів поршень паротягу. Назустріч огням роскиданих станцій гнав потяг крізь ніч. В бортьбі за сумку зчепилися й катаються на площаці два тіла. На крутому завороті обидва вилетіли з потягу і покотились з насипу. Вгрзувають у тіло гостряки каміння, стукаються об каміння голови, стукається об каміння сумка. Даремно намагається дипкур'єр вислизнути з мертвої хватки обійм мертвого бандита. Здавлений поклик на допомогу спинив стрілочника, що йшов уздовж колії. Глибоко вгрзуали ноги в м'яку землю насипу, коли повертаєсь додому стрілочник з непримітивним дипкур'єром за плечима. А з протилежного боку насипу біг, до слідів придувляючись, бандит, що зікочив з потягу на сумежній станції і тепер поспішав на допомогу приятелеві.

йому капітан „Форварду“. Ale ось одна з клітин чесмодану зникла, в дірку просунулась рука і спокійно намагалася кнопку чесмодана.

Боцман—Скаредекий
на англійському судні
свистить тревогу

Боцман наказує матросам стежити за
шпигуном

* * *

Вмер дипкур'єр ледве встигнувши промовити кілька слів. Не всіг сказати куди передати сумку. Не зінав стрілочник, що з нею робити і вирядив свого меншого сина Джека до старшого, Гаррі, що був за шкіпера парусної шхуни „Мері“. Він розбере.

І Джек байдорим кроком попрямував до станції. А телефонним дротом бігли слова, збиралися в реєстри.

— В потягові руський шпик... хлопчик.... важливі документи.... затримати....

Бандитові погрози видавили з Джекової матери невільне свідчення.

Але затримати Джека не пощастило. Коли потяг зменшив ходу біля семафора, він скочив з нього і дістався на шхуну. Віддавши сумку братові і пояснивши, в чим річ, він повернувся на берег. Тут потрапив до рук поліції, а потім знову на шхуну брата.

— На завтра пасажирський пароплав „Форвард“ знявся в СРСР.

В капітанській каюті, під койкою, в чесмодані клітчастому, скандювивши сидів Джек притиснувши до себе сумку.

— Хіба Ральф, що був у команді „Форварду“, не кинув там у таверні коротке, але певне „ладно“, коли Гаррі оповів іому історію сумки й Джека. І от Джек ішов просто в СРСР, а за нього тим часом призначили аж 5.000 фунтів!—то ж він більшовицький шпик. Даремно в СРСР на таможні агент ДПУ намагався одімкнути чесмодан ключем, що його дав

В купе

КРАСА — В КРИШТАЛІ

Виставка новітніх кришталевих виробів у Відні

Австрія з давніх давен славилася своїми майстерними виробами зі скла. На виставці, що недавно відбулася в Відні, було виставлено маловідомі широким колом зразки цього стародавнього мистецтва.

Актеон

Розмальована ваза роботи
Лотте Фінк

Ще понад сотню років тому Йосип Лобмейер став господарем і майстром групи, а за короткий час зробився гордістю ріжних Австро-Богемських підприємств. Тепер ці вироби є по всіх великих музеях Нью-Йорку, Па-

Ідлія

Шклянка з високо-художніми малюнками роботи проф. Марослава Корейця із Праги

Три фрізи

Розкішний кубок з гравюрами.

Так само впадають в око чудові роботи Лотте Фінк з Відня. Вона застосувала спосіб малювання фарбами на другому боці скла, спосів уживаний з давніх часів, а тепер майстерно пристосований нею до нових умов.

Янголи

Посуд із глянцевого гірського кришталю з фігурами янголів, малювані Е. Ротенбергом з Відня

рижу, Стокгольму та інших столиць.

На виставці показано кілька цікавих моментів виробництва. Зразку особливої імайстерності досягнено у виробництві склянок та келехів, зроблених із скла й емалі.

Бахус та Адріядна

Ваза з мітологічн. сюжетом
маїстерного малювання

ТОЛЬКО В МЕХАНИЧЕСКОЙ МАСТЕРСКОЙ „ПОБЕДА“
 Ул. Свердлова, 28 (б. Екатеринославск.), телефон. 43—37.
 ИЗГОТОВЛЯЮТСЯ САМЫЕ ТОЧНЫЕ ФРЕЗЕРНЫЕ,
 ТОКАРНЫЕ и СТРОГАЛЬНЫЕ РАБОТЫ.

ВНИМАНИЮ УЕЗЖАЮЩИХ!
СПЕЦИАЛЬНАЯ УПАКОВКА
 мебели, пианино, зеркал, посуды, машин и разных инструментов, там же
 ящики для посылок. Мастерская никуда не переходила и находится там же
 прошу запомнить адрес:
 ПОД УНИВЕРСИТЕТ-
 СКОЙ ГОРКОЙ — **Г. А. ТОРУБАРОВ**

НАСТРОЙЩИК
П. МАРЕЧЕК
 РЕМОНТ—настойка
 Рыбная ул. 34, кв. 6.

КАССЫ КОНТРОЛЬНЫЕ, пишущие машины, ариф-
 мометры, ремонт, покупка, продажа.

Мастерская „ЮЖТЕХНИК“. Харьков, пл. Р. Люксембург, № 20.

БАЛАНС

КІЇВСЬКОГО ОКРУЖНОГО АПТЕЧНОГО УПРАВЛІННЯ

АКТИВ

На 1-е жовтня 1925 року

ПАСИВ

Ч. Ч.	Найменування рахунків	Сума загальна			Ч. Ч.	Найменування рахунків	Сума загальна			
		Карб.	К.	0,01% від- ношен. до підсумків			Карб.	К.	0,01% від- ношен. до підсумків	
1	М а й н о:				1	Фонди й товари, одержані від О. В. К. для реалізації	494.643	15	49.52	
	Рухоме майно: в аптеках:				2	Зміна фондів	11.189	10	1.13	
	а) по основному фонду	83.896	36		3	Розрахунки	98.933	40	9.90	
	б) знову придбано	13.945	43		4	Позики	53.574	24	5.37	
	в) по основн. фонду А. У. кол. Київськ. округи	9.498	62		5	Векселі	245.539	81	24.58	
		107.340	41	10.75	6	Результати:				
2	Зміна фондів	7.179	56	0.72	1)	Прибуток до звітн. року (що залиш. на баланс на 1-X—25 р.)	36.518	24		
3	Товари	783.469	63	78.44	2)	Прибуток за звітний 1924— 25 рік	58.415	48		
4	Готівка й цінні папери	26.229	41	2.63			94.933	72	9.5	
5	Розрахунки	40.949	98	4.10						
6	Документи до одержання	4.968	60	0.50						
7	Векселі до одержання	10.786	49	1.08						
8	Витрати майбутнього року	17.889	34	1.78						
		БАЛАНС .	998.813	42	100%		БАЛАНС .	998.813	42	100%

РАХУНОК ПРИБУТКІВ ТА ЗБІТКІВ ЗА 1924—25 БЮДЖЕТНИЙ РІК

ДЕБЕТ

(Операційний рік IV-й)

КРЕДИТ

Ч. Ч.	Статті видатків	С у м е	Ч. Ч.	Статті прибутків	С у м а
1	Витрати на утримання:				
2	Держаптек м. Київа	597.636	79	1	Гуртовий зиск від реалізації про- дукції:
3	Держаптек Київськ. окр.	42.648	25	2	Держаптек м. Київа . . . . .
4	Головного складу	105.833	68	3	Держаптек Київськ. окр. . . . .
5	Управління	56.320	93	4	Головного Складу . . . . .
6	Резервування непевн. боргів	6.696	07		Річні прибутки . . . . .
7	Резервування курс. ріжн. 0,00% паперів	2.227	33		
8	Безнадійні борги	996	47		
		812.359	52		
		БАЛАНС .	58.415	48	
		БАЛАНС .	870.775	—	

Директор Київського Окружного Аптечного Управління Й. Леховичер

Головний бухгалтер М. Розман

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ФОТО-КІНО УПРАВЛІННЯ

Черговий випуск

Одеської фабрики

СУМКА ЧИМЧУГА

::: Сценарій ЗАЦА :::

Режисер О. ДОВЖЕНКО

Оператор КОЗЛОВСЬКИЙ